

Gemte levesteder i byen og udeskole i naturen

VELKOMMEN TIL "GEMTE LEVESTEDER I BYEN OG UDESKOLE I NATUREN" Du læser den niende folder i en serie på ti, der tager dig med på udflugt i noget af Danmarks smukkeste natur. Du finder ideer til alle årstider. På de to kort finder du forslag til ture og udflugtsmål, hvor alle kan være med. Rigtig god tur!

PÅ TUR

Som mange andre byer er Stege vokset siden den spæde begyndelse. Byen er vokset ud på den anden side af det gamle voldanlæg og byporten. Men i modsætning til mange andre byer er volden og den ene byport bevaret.

Du kan parkere på Langelinie (1) og gå en tur op gennem volden. Der er ikke vand i voldanlægget, så du kan bevæge dig tørskoet både i toppen og i bunden af anlægget.

På din vej møder du først et område (Skydevænget), der i mange år var byens prydhave. I dag er det mere en skøn park med store træer, der giver skygge og med en legeplads.

Når du har krydset Ulvshalevej, kan du rigtig fornemme hele volden og ved Rådhusstræde kan du se Mølleporten.

Fortsætter du gennem hele volden, ender du med udsigt til Stege Nor.

God tur!

GEMTE LEVESTEDER

I det hele taget er der en masse gemte levesteder og megen historie, når du bevæger dig rundt i Stege By.

I Middelalderhaven (2) finder du et utal af historiske planter og et liv af insekter.

Følger du silderuten rundt i byen, går du i historiens fodspor om sildens kæmpe betydning for Stege tilbage i ca. år 1430 –1530.

En tur ud til Museumsgården i Keldbylille (4) vil give en indsigt i landbruget i 1800-tallet.

MIDDELALDERHAVEN

I Steges historiske centrum er anlagt en have med de planter, som blev indført til landet og anvendt af mennesket.

Haven er fyldt med hundredvis af gamle historiske planter, og de vilde dyr har masser af steder at gemme sig.

Stege er en af de rigeste byer, når vi taler om "de levende fortidsminder", som planterne også kaldes.

Også på Nyord og ved middelalderkirkerne vokser der mange historiske planter. Der er infotavle, navneskilte, borde og bænke og fri entre.

Læs mere på: middelalderhaven.dk og historiskeplanter.dk.

BRUG NATUREN SOM UDESKOLE

Naturen er et godt sted at lære. Her er det en fordel at kombinere kroppen og hovedet, da det ellers hurtigt kan blive koldt at stå eller sidde stille.

Du kan finde inspiration til alle fag i naturen. Der er fx en masse matematik og dansk i planter, dyr og din bevægelse udendørs. Du kan lære sprog ud fra det du ser og oplever.

Kemi og fysik er i alt udenfor, og mange forsøg kan fint laves udendørs.

I naturen kan du også lære ting, der ikke står på skoleskemaet som fordybelse, indre ro og indsigt i dig selv.

God fornøjelse.

VIDSTE DU, AT:

- i 1268 fik Stege sit købstadsbrev.
- silden gjorde Stege rig silderuten.dk.
- der i Stege har ligget en borg.
- stege var det første sted i Danmark, hvor man brændte en heks på bålet.
- i 1600-tallet blev den øverste del af Mølleporten brugt som fængsel.
- på Residens Møens bygning i Langgade sidder et skilt fra 1703, da Frederik IV besluttede at bygge en navigationsskole her. Herefter blev det til et tugthus i 1737 og senere til en sindssygeanstalt.
- i Keldbylille (4) findes en fredet gammel bondegård fra 1800-tallet, der i dag er frilandsmuseum.
- under 2. verdenskrig byggede man i Danmark omkring 2.000 bunkere rundt om i landet for at kunne beskytte folket mod tyskernes bombardering.
- på Møn kan man stadig se 2 af de bunkere og komme ned i den ene. I dag skjuler der sig andre arter end mennesker i bunkerne, fx edderkopper.

Året rundt med gemte levesteder i byen og udeskole i naturen

Der er altid noget at nyt at opleve, når du er udenfor.

VINTER

Find de "sorte sild" på Silderuten i Stege.

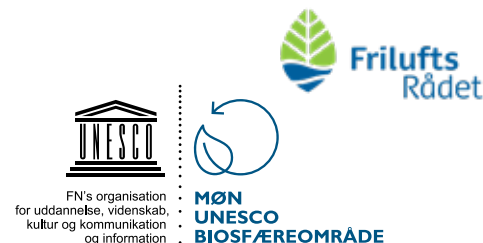
I en by er der mange skjulesteder - fx under løse fliser og plantekrækker, hvor mindre dyr gemmer sig i kulde og fugt. Er der nogle dyr, som sover?

Kælk på volden når det sner eller lav kunst af, hvad du finder i naturen.

Hvad er Møn UNESCO Biosfæreområde (Møn UBO)?

FN har dannet organisationen UNESCO for at sikre og formidle vores fælles kultur- og naturarv. Et verdensomspændende samarbejde mellem videnskaben, lande og lokale ildsjæle hjælper UNESCOs forskellige programmer med at bevare unikke steder.

FORÅR

Besøg Stege Skoleskov – hvor mange forskellige planter og dyr kan du finde?

Sæt dig under et stort træ og lyt til insekterne.

Kig på sjældne planter i Middelalderhaven (2) i Stege.

SOMMER

Besøg bunkeren ved Thorsvang, der er åben det meste af sommeren.

Gå en tur på Stege Voldanlæg (1) og se Mølleporten.

Ved middelalderkirken på Nyord kan du gå opdagelse efter historiske planter.

EFTERÅR

Find et "tingsted" i en af landsbyerne på Møn fx Tøvelde (3) og fortæl hinanden en historie, ligesom man gjorde i gamle dage, når man mødtes på tingstedet.

Besøg en skov – kan du kende træerne, når de har tabt deres blade?

Kan du finde naturting for hele alfabetet? Fx A for Ahornblad.

Målet med Møn UBO er at bevare øens unikke natur og støtte op omkring lokalbefolkningens ønsker om at leve et liv i samspil med naturen. I 2017 blev Møn og de omkringliggende øer og vandområder udpeget som det første danske UNESCO biosfæreområde. Biosfæren er summen af alle levende organismer på jorden og deres levesteder.

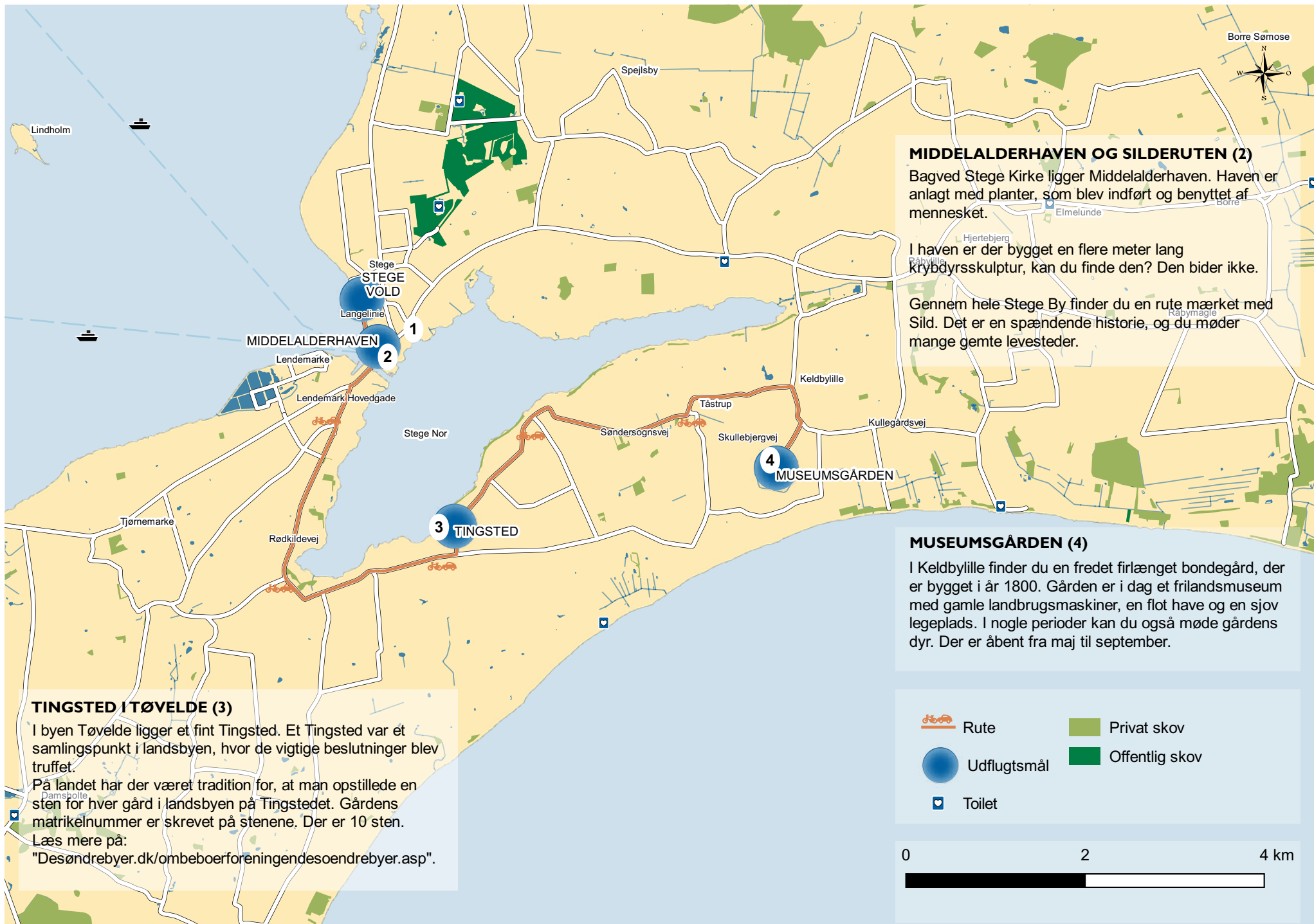
Mere viden

Du kan tjekke åbningstiderne for Thorsvang og bunkeren på thorsvangsamlermuseum.dk.

På Møns Museum (moensmuseum.dk) eller House of Møn (visitmoen.dk) kan du finde kort over Silderuten gennem Stege by.

Find flere spændende turforslag i samme serie:

- Unikke Møn
- Urørt skov, mosekonen og vilde heste
- Ø-riget
- Under stenene
- Leg i naturen
- Spis vildt
- Vilde bier
- Som en fisk i vandet
- Gemte levesteder i byen og udeskole i naturen
- Dark Sky

MIDDELALDERHAVEN OG SILDERUTEN (2)

Bagved Stege Kirke ligger Middelalderhaven. Haven er anlagt med planter, som blev indført og benyttet af mennesket.

I haven er der bygget en flere meter lang krybdyrsskulptur, kan du finde den? Den bider ikke.

Gennem hele Stege By finder du en rute mærket med Sild. Det er en spændende historie, og du møder mange gemte levesteder.

MUSEUMSGÅRDEN (4)

I Keldbylille finder du en fredet firlænget bondegård, der er bygget i år 1800. Gården er i dag et frilandsmuseum med gamle landbrugsmaskiner, en flot have og en sjov legeplads. I nogle perioder kan du også møde gårdens dyr. Der er åbent fra maj til september.

TINGSTED I TØVELDE (3)

I byen Tøvelde ligger et fint Tingsted. Et Tingsted var et samlingspunkt i landsbyen, hvor de vigtige beslutninger blev truffet.

På landet har der været tradition for, at man opstillede en sten for hver gård i landsbyen på Tingstedet. Gårdens matrikelnummer er skrevet på stenene. Der er 10 sten.

Læs mere på:

"Desøndrebyer.dk/ombeboerforeningendesoendrebyer.asp".

- Rute
- Udflugtsmål
- Toilet
- Privat skov
- Offentlig skov

STEGEVOLD (I)

Nyd en dag på Stege Vold, der er et af de bedst bevarede fortidsminder fra middelalderen i Danmark.

Stege Vold var et fæstningsanlæg, der skulle beskytte Stege by.

I dag er det et skønt område at udforske på alle årstider. Løb op og ned af skræningerne. Nyd udsigten af Noret, der lige så stille kommer til syne længst mod øst.

Hvor volden krydser Storegade finder du den imponerende Mølleport i 4 etager, der engang var et fængsel og eneste vej ud af Stege By mod det østlige Møn.

God fornøjelse

Pas godt på naturen, når du er ude i den - "Sporløs Færd"

Hvis vi alle er opmærksomme på at "færdes sporløst" i naturen, så passer vi også godt på naturen og hinanden. Tag fx dit affald med dig i en pose, støj ikke for meget, og skal du benytte naturen til toilet, grav et hul og dæk det godt til igen.

Find ud af, hvor du må gå, sove og tænde bål. Respekter private områder, hvor man normalt ikke må færdes. Kig her og bliv klogere på det hele: visitmoen.dk/sporloesfaerd.

	Gåtur		Parkering
	Køretur		Toilet
	Sondersti		Bænk

